

25. mars 2020
KB/kb

Staða verkefna í aðgerðapakka sveitarfélaga um viðspyrnu gegn samdrætti í þjóðarbúskapnum

I. Fasteignagjöld og gjaldskrár

- a) Sveitarfélög kanni möguleika á að fresta a.m.k. tveimur gjalddögum fasteignagjalda, með sams konar hætti og ríkið kann að bjóða fyrirtækjum að fresta gjalddögum staðgreiðslu og tryggingargjalds, hjá einkafyrirtækjum sem hafa orðið fyrir verulegu tekjutapi vegna áhrifa COVID-19. Sveitarfélög setji sér reglur um þau viðmið sem koma til greina við veitingu slíkra fresta. Horft verði til þeirra skilgreininga sem ríkið mun beita við slíkar ákvarðanir.

Aðgerð 1

Í frumvarpi til laga um aðgerðir til að mæta efnahagslegum áhrifum í kjölfar heimsfaraldurs kórónuveiru eru ákvæði sem heimila launagreiðendum, sem eiga við tímabundna rekstrarörðugleika að stríða vegna tekjufalls, að óska eftir frestun á allt að þremur greiðslum skatts í staðgreiðslu af launum sem eru á gjalddaga 1. apríl 2020 til og með 1. desember 2020. Gjaldagi og eindagi greiðslna sem frestað er, að uppfylltum skilyrðum þessa ákvæðis, verður 15. janúar 2021. Við mat á því hvort um tekjufall er að ræða skal miða við a.m.k. þriðjungssamdrátt í rekstrartekjum yfir heilan mánuð samanborið við sama mánuð árið 2019. Hafi atvinnurekstur staðið í tvö ár eða skemur er heimilt að miða við meðaltekjur síðastliðinna 12 mánaða.

Sambandið telur það vera algera forsendu fyrir því að þessar ívilnanir gangi upp að ríki og sveitarfélög hafi beina samvinnu um útfærslu og framkvæmd. Það þarf þannig að vera alveg skýrt að sveitarfélög muni hafa greiðan aðgang að úrvinnslu Skattsins á því hvaða fyrirtæki í hverju sveitarfélagi uppfylli skilyrði fyrrgreinds ákvæðis. Æskilegast væri að sameiginleg umsóknargátt ríkis og sveitarfélaga yrði til staðar. Sambandið hefur komið þessu sjónarmiði á framfæri við fjármálaráðuneytið, ráðuneyti sveitarstjórnarmála og í umsögn til Alþingis um framangreint frumvarp.

- b) Unnið verði að mótun frekari tillagna á næstu tveimur mánuðum um hvernig koma megir til móts við fyrirtæki sem fjallað er um í staflíð a.

Aðgerð 2

Fylgst verður með framvindu í þjóðarbúskapnum og mótaðar viðbragðstillögur eftir atvikum.

- c) Við ákvörðun álagningarhlutfalls fasteignaskatts í flokkum A og C árið 2021 verði horft til þess að skattar hækki í takt við áætlaðar verðlagsbreytingar milli ára en ekki hækkun fasteignamats.

Aðgerð 3

Þessu hefur verið komið á framfæri við sveitarfélög o.fl.

- d) Sveitarfélög kanni möguleika á lækkun gjaldskrár og tímabundinnar lækkunar eða niðurfellingar tiltekinna gjalda. Þessum stuðningi verði fyrst og fremst beint að einstaklingum og fjölskyldum sem verða fyrir atvinnumissi og í atvinnuleit hjá Vinnumálastofnun.

Aðgerð 4

Sambandið sendi sveitarfélögum þ. 23. mars 2020 leiðbeiningar um veitingu afslátta af greiðsluhlutdeild notenda velferðarþjónustu. Áfram verður unnið að útfærslu þessa máls, m.a. er skoðun fasteignagjalda þegar hafin.

e) Á árinu 2021 verði haldið aftur af gjaldskrárhækkunum sem kostur er.

Aðgerð 5

Þessu hefur verið komið á framfæri við sveitarfélög o.fl.

II. Framkvæmdir

a) Viðhaldsframkvæmdir sveitarsjóða og B-hluta fyrirtækja verði auknar og þeim flýtt eins og kostur er, umfram það sem er í gildandi fjárhagsáætlunum ársins 2020 og í áætlunum fyrir árið 2021.

Aðgerð 6

Þessu hefur verið komið á framfæri við sveitarfélög. Hag- og upplýsingasvið hefur kallað eftir, með aðstoð landshlutasamtaka, upplýsingum frá sveitarfélögum um þær framkvæmdir sem koma til greina. Söfnun og flokkun upplýsinga stendur yfir og verða niðurstöðu kynntar fljótlega.

b) Tekin verði upp endurgreiðsla á virðisaukaskatti vegna viðhaldsframkvæmda sveitarfélaga.

Aðgerð 7

Í fyrrgreindu frumvarpi eru ákvæði um að á tímabilinu frá 1. mars 2020 til og með 31. desember 2020 megi endurgreiða byggjendum, eigendum, leigjendum, mannúðar- og líknarfélögum, íþróttafélögum, björgunarsveitum, landssamtökum björgunarsveita og slysavarnadeildum og einstökum félagseiningum sem starfa undir merkjum samtakanna, 100% þess virðisaukaskatts sem þeir hafa greitt af vinnu manna við byggingu, viðhald eða endurbætur á byggingarstað. Það sama gildir um þjónustu vegna hönnunar eða eftirlits í tenglum við þessar framkvæmdir. Þessi endurgreiðsla nær ekki til framkvæmda af þessu tagi á vegum sveitarfélaga.

Sambandið hefur bent á að í kjölfar efnahagshrunsins árið 2008 hafi verið gripið til mjög svipaðra aðgerða, sbr. lög nr. 10/2011, en gildissvið þeirra laga hafi þó verið víðara þar sem endurgreiðsluréttur hafi einnig náð til framkvæmda á vegum sveitarfélaga. Slíkt eigi einnig að gilda nú. Sambandið hefur komið þessu sjónarmiði mjög ákveðið á framfæri við fjármálaráðuneytið, ráðuneyti sveitarstjórnarmála og í umsögn til Alþingis um framangreint frumvarp.

c) Ráðist verði í fráveituframkvæmdir eins fljótt og kostur er, enda fái sveitarfélög stuðning frá ríkinu sem nemur ígildi virðisaukaskatts vegna framkvæmdanna.

Aðgerð 8

Í umsögn um fyrrgreint frumvarp er gerð alvarleg athugasemd af hálfu sambandsins við að ekki sé tekið á þessu máli í frumvarpinu. Í því er ekki minnst á fráveituframkvæmdir og ekki heldur í fyrirbyggjandi frumvarpi til fjárhagslaga. Í umsögninni er upplýst um að starfshópur sem umhverfis- og auðlindaráðherra skipaði sl. haust hafi lokið störfum. Sveitarfélögin hafa miklar væntingar um að nú

verði tekið af skarið og sett lagaákvæði um endurgreiðslukerfi til sveitarfélaga á grundvelli þeirrar greiningar sem fram fór á vettvangi starfshópsins. Umfang fyrirhugaðra framkvæmda gæti numið allt að 20 ma.kr. á tíu ára tímabili og er mikilvægt að þessum verkefnum verði ekki lengur slegið á frest. Áfram verður þessum sjónarmiðum haldið fram við ráðuneyti og Alþingi, með fulltingi Samorku og annarra sem láta sig málið varða.

d) Flýtt verði stofnframkvæmdum á vegum sveitarsjóða og B-hluta fyrirtækja.

Aðgerð 9

Sambandið hefur gert grófa áætlun um að nýjar viðbótarframkvæmdir sem gætu orðið að veruleika á þessu ári geti numið 15-20 ma.kr., en þeim yrði samt ekki öllum lokið fyrir en á næsta ári. Fjárhagsáætlanir sveitarfélaga fyrir árið 2020 hljóða upp á um 48 ma.kr. heildarfjárfestingu í A-hluta og rösklega 85 ma.kr. fyrir samstæðuna. Hag- og upplýsingasvið er að safna upplýsingum frá sveitarfélögum og landshlutasamtökum um þær framkvæmdir sem grípa má til með tiltölulega skömmum fyrirvara. Reiknað er með að yfirlit um þessar framkvæmdir liggi fyrir á næstu dögum. Öll sveitarfélög hafa verið upplýst og hvött til að auka við framkvæmdir frá því sem gildandi fjárhagsáætlanir gera ráð fyrir.

e) Aukinn verði stuðningur Framkvæmdasjóðs aldraðra við viðhaldsframkvæmdir og stofnkostnað við hjúkrunarheimili. Stuðningi skal forgangsraða til verkefna sem eru fullhönnuð og hæf til framkvæmda með litlum fyrirvara.

Aðgerð 10

Fulltrúi sambandsins í stjórn sjóðsins hefur verið upplýstur um þessa áherslu og til stendur að greina stöðuna betur áður en næstu skref verða stigin.

f) Fasteignasjóður Jöfnunarsjóðs sveitarfélaga verði nýttur í auknum mæli, ásamt stofnframlögum ríkis og sveitarfélaga, til uppbyggingar á húsnæði fyrir fatlað fólk og til að bæta aðgengi fatlaðra að mannvirkjum og útvistarsvæðum.

Aðgerð 11

Upplýsingum um þessa áherslu hefur verið komið á framfæri við ráðuneyti sveitarstjórnarmála og er lögfræði- og velferðarsvið að vinna að útfærslu málsins með starfsmönnum sjóðsins.

g) Tilraunaverkefnum Húsnæðis- og mannvirkjastofnunar (HMS) um stuðning til að örva byggingu íbúðarhúsnæðis á landsbyggðinni verði hrint í framkvæmd sem allra fyrst í samvinnu við þau sveitarfélög sem í hlut eiga.

Aðgerð 12

Framkvæmdastjóri sambandsins, sem sæti á í stjórn HMS, hefur tekið málið upp við forstjóra og stjórn HMS og fengið mjög jákvæðar undirtektir um að málið komist í framkvæmd. Einnig hefur forstjóri og stjórn Byggðastofnunar verið upplýst um þessa aðgerð, ef vera kynni að aðstoðar þyrfti að leita frá þeirri stofnun.

III. Atvinnuáttaksverkefni og vinnumarkaður

- a) Sveitarfélög skilgreini og bjóði allt að 1.000 störf í atvinnuáttaksverkefnum í samvinnu við Atvinnuleysisstryggingasjóð.

Aðgerð 13

Búið er að koma á framfæri ósk um samstarf við forstjóra Vinnumálastofnunar og beiðni hefur verið sett fram um að þetta verði rætt á næsta fundi stjórnar Atvinnuleysisstryggingasjóðs. Jafnframt hefur málið verið rætt við ráðuneytisstjóra í félagsmálaráðuneytinu. Að auki var lögð áhersla á að Alþingi komi að þessu máli í umsögn um framangreint lagafrumvarp. Verið er að taka saman gögn um sams konar áttak sem var í gangi árið 2013. Áfram verður unnið í málinu af hálfu sambandsins.

- b) Þess verði sérstaklega gætt að ný störf henti konum og fólki af erlendum uppruna.

Aðgerð 14

Þessari áherslu hefur verið komið á framfæri við viðkomandi aðila og tengist þetta lið III b hér að framan.

- c) Í þeim tilgangi að auka atvinnumöguleika fólks af erlendum uppruna í atvinnuleit á Íslandi verði ráðist í veglegt áttak í íslenskunámi fyrir viðkomandi og veiti sveitarfélög og ríki sérstakan fjárstuðning til þeirra sem námið sækja.

Aðgerð 15

Þessari áherslu hefur verið komið á framfæri við ráðuneytisstjóra félagsmálaráðuneytisins og forstjóra Vinnumálastofnunar. Áfram verður unnið í málinu.

- d) Beina skal styrkjum úr nýsköpunarsjóðum til einyrkja og til kvennastarfa.

Aðgerð 16

Ekki hefur unnist tími til að útfæra þetta mál.

- e) Það er sveitarfélögum kappsmál að standa vörð um störf á þeirra vegum þrátt fyrir horfur um versnandi fjárhagsstöðu á næstu misserum.

Aðgerð 17

Þessari áherslu hefur verið komið á framfæri við sveitarfélög.

IV. Markaðsáttak í ferðaþjónustu

- a) Landshlutasamtök sveitarfélaga verði hvött til að breyta áherslum við mótun sóknaráætlana fyrir næstu ár þannig að aukinn þungi beinist að ferðaþjónustutengdum verkefnum og áttaki til kynningar á ferðaþjónustu í heimabyggð.

Aðgerð 18

Þessari áherslu hefur verið komið á framfæri við Byggðastofnun, ráðuneyti byggðamála, landshlutasamtök sveitarfélaga og sveitarfélög.

- b) Sveitarfélög, stofnanir, sjóðir og fyrirtæki auki mótframlög sín í sóknaráætlunarverkefni er lúta að eflingu ferðaþjónustu.

Aðgerð 19

Þessari áherslu hefur verið komið á framfæri við Byggðastofnun, ráðuneyti byggðamála, landshlutasamtök sveitarfélaga og sveitarfélög.

V. Laga- og reglugerðabreytingar og skattheimta

a) Lögum verði breytt svo sveitarfélögum verði heimilt að fresta gjalddögum fasteignagjalda.

Aðgerð 20

Í framangreindu frumvarpi er kveðið á um þessa heimild.

b) Ákvæði sveitarstjórnarlaga um fjármálareglur sveitarfélaga verði rýmkuð með því að jafnvægisreglu og skuldareglu verði tímabundið vikið til hliðar.

Aðgerð 21

Þessu var komið á framfæri við ráðuneyti sveitarstjórnarmála og í framangreindu frumvarpi er kveðið á um að fjármálareglur sveitarfélaga verði gerðar óvirkar í þrjú ár.

c) Viðmiðunarfjárhæðir laga um opinber innkaup um útboðsskyldu sveitarfélaga verði rýmkaðar tímabundið.

Aðgerð 22

Þessu hefur verið komið á framfæri við fjármálaráðuneytið og ráðuneyti sveitarstjórnarmála. Áfram verður unnið í málinu.

d) Áhættuvog sveitarfélaga í áhættugrunni lánastofnana verði lækkuð úr 20% í 0%. Þessari aðgerð er ætlað að skila betri vaxtakjörum fyrir sveitarfélög og bæta möguleika Lánasjóðs sveitarfélaga að veita stærri sveitarfélögum aukin lán.

Aðgerð 23

Þessu hefur verið komið á framfæri við fjármálaráðuneytið; Seðlabankann o.fl. Aflað hefur verið upplýsinga frá nágrannaríkjum, einkum frá Noregi. Áfram verður unnið í málinu.

e) Sett verði lög um stuðning ríkisins við fráveituframkvæmdir sveitarfélaga.

Aðgerð 24

Þessu hefur verið komið á framfæri við ráðuneyti sveitarstjórnarmála, umhverfisráðuneytið og Alþingi. Sjá II c hér að framan en fyrir liggja tillögur starfshóps um málið sem lauk störfum í janúar sl. Áfram verður unnið í málinu.

f) Sett verði lög um endurgreiðslu virðisaukaskatts vegna viðhaldsframkvæmda sveitarfélaga.

Aðgerð 25

Þessu hefur verið komið á framfæri við ráðuneyti sveitarstjórnarmála og Alþingi. Áfram verður unnið í málinu.

g) Engir nýir skattar og gjöld verði lögð á opinbera þjónustu sveitarfélaga, s.s. urðunarskattur.

Aðgerð 26

Þessu hefur verið komið á framfæri við ráðuneyti sveitarstjórnarmála, fjármálaráðuneytið og Alþingi. Áfram verður unnið í málinu.

-KB-